

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นปัญหากรณีการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวนดังปรากฏในบทที่ 1 ถึงบทที่ 4 ข้างต้นนั้นใคร่ขอสรุปและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวน ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

การกระทำผิดของเด็กแต่ละรายมีสาเหตุของการกระทำผิดที่แตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ในบางรายมีสาเหตุจากทางด้านครอบครัว การทะเลาะเบาะแว้งกันภายในครอบครัวหรือครอบครัวแตกแยก การปล่อยปละละเลยของบิดามารดาหรือสาเหตุเกี่ยวกับเพื่อน สาเหตุที่มาจากโรงเรียน มาจากสื่อมวลชน ภาพยนตร์และโทรทัศน์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามไม่อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่อาจจะมีหลายสาเหตุประกอบกันในการที่จะก่อให้เกิดการกระทำผิดของเด็กได้ เพราะฉะนั้นในการที่จะดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นมีเป้าหมายที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะนำมาใช้กับเด็กหรือเยาวชนได้ จำต้องมีการค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิด สภาพแวดล้อมและสภาพปัญหาของเด็กอันเป็นเหตุให้บุคคลนั้นกระทำความผิดด้วย เพื่อที่จะได้หาวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน อันจะนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงให้เขากลับตัวเป็นคนดีต่อไป

ในปัจจุบันได้มีการแยกกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่โดยเด็ดขาด โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งไปในทางสงเคราะห์ เยียวยาแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดมากกว่าที่จะมุ่งลงโทษทางอาญาแก่เด็กและเยาวชนเหล่านั้น โดยให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างกับศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่และให้แยกสถานที่ควบคุมฝึกฝนอบรมเด็กและเยาวชนต่างหากออกไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถานซึ่งใช้เป็นที่คุมขังอาชญากรผู้ใหญ่ ทั้งนี้ เป็นเพราะเห็นว่าเด็กนั้นยังหย่อนต่อสติปัญญาและความรู้สึกลึกซึ้งชอบ เนื่องจากยังเยาว์วัยและอาจกลับตนเป็นคนดีได้หากได้รับการอบรมแก้ไขพฤติกรรม

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กับเด็กหรือเยาวชน โดยจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่เด็กหรือเยาวชนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นการจับกุม การควบคุม การสอบสวน และการพิจารณาพิพากษาคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหาหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชน โดยในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 กำหนดว่าเมื่อมีการจับกุมตัวเด็กแล้วให้พนักงานผู้จับกุมแจ้งการจับกุมไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจ และบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่โดยไม่ชักช้า ต่อจากนั้น พนักงานสอบสวนจะต้องทำการถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้มาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน เมื่อได้มีการถามปากคำเสร็จแล้วต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมไว้ในระหว่างสอบสวนที่สถานพินิจ ซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน โดยจะต้องส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจ แล้วให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการปล่อยตัวหรือให้ประกันตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น จากการที่มีขั้นตอนต่าง ๆ นี้ ส่งผลกระทบต่อเด็กหรือเยาวชน โดยทำให้เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวเป็นระยะเวลาอันเกินพอสมควร เป็นเหตุให้เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวไว้โดยแยกจากครอบครัวของตนเอง จากกรณีศึกษาที่ 1 เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นจากการใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 จะเห็นได้ชัดว่าเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งถูกกล่าวหาว่าขับรถประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ในคราวเดียวกันผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวทันทีที่สอบปากคำเสร็จ แต่เด็กที่เป็นผู้ต้องหากลับถูกส่งตัวไปยังสถานพินิจ 2 วัน จึงได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งนี้เพราะกฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนที่จะปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ได้ แต่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนที่จะปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ทำให้เด็กถูกควบคุมตัวนาน โดยใช่เหตุ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ โดยบุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ ได้รับการตรวจสอบการจับกุมและการปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก มาตรา 237 ได้กำหนดให้

ผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับนำตัวไปถึง ที่ทำการของพนักงานสอบสวนเพื่อศาลพิจารณามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาและเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 โดยกำหนดห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่า จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี และแก้ไขระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่จากเดิม 7 วัน เป็น 3 วัน และจาก 3 วัน เป็น 48 ชั่วโมง แต่การควบคุมผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนในระหว่าง สอบสวนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 ยังไม่เคยได้รับการแก้ไข เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ ได้รับการปล่อยชั่วคราวทันทีที่สอบปากคำเสร็จ ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนก็ควรได้รับการ ปล่อยชั่วคราวทันทีที่สอบปากคำเสร็จเช่นกัน อีกทั้งไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรา 3 ที่กำหนดว่าการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็น สำคัญและลำดับแรก และมาตรา 37 (ก) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่กำหนดให้รัฐภาคีพึง ให้หลักประกันว่าเด็กจะไม่ถูกทรมาน หรือถูกลิดรอนอิสระเสรีภาพ การกักขังหรือจำคุกจะต้อง เป็นไปตามกฎหมายและใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่าที่จำเป็นและระยะเวลาควบคุมกักขังหรือจำคุก ต้องให้มีความเหมาะสมกับสภาพความผิด จะเห็นได้ว่ากรณีศึกษาที่ 2 และกรณีศึกษาที่ 3 เด็ก กระทำผิดฐานลักทรัพย์และฐานทำให้เสียทรัพย์ซึ่งถือว่าเป็นความผิดเล็กน้อย อีกทั้งมูลค่า ความเสียหายเพียงเล็กน้อย แต่เด็กกลับถูกควบคุมตัวทำให้ถูกลิดรอนอิสระเสรีภาพและถูกควบคุม ตัวไม่เหมาะสมกับสภาพความผิดซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก มาตรา 3, 37 (ก) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับกฎอันเป็นมาตรการขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม เกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน (กฎกรุงปักกิ่ง) ข้อ 13.1 ว่าการควบคุมตัวไว้พิจารณาคดีควรเป็น มาตรการสุดท้ายที่จะใช้และใช้ในระยะเวลาที่สั้นที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ควรปฏิบัติต่อเด็กโดย มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กมากกว่าที่จะมุ่งหมายเพื่อลงโทษเด็ก ยิ่งถ้าเป็นเด็กอายุน้อย ๆ อาจซึมซับความรุนแรงหรือตัวอย่าง ที่ไม่ดีจากสถานที่ดังกล่าวได้ เพราะฉะนั้นการนำเด็กหรือ เยาวชนมาควบคุมตัวไว้เป็นระยะเวลานานเช่นนี้ จะทำให้เด็กได้รับผลร้ายมากกว่าจะเป็นการฟื้นฟู แก้ไขพฤติกรรมเด็กตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเพราะเด็กเหล่านี้สมควรได้รับการคุ้มครอง สวัสดิภาพมากกว่าการควบคุม

นอกจากนี้ หากห้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำผิดและถูกจับอยู่ต่างอำเภอห่างไกลจาก สถานพินิจซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง ทำให้ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยัง สถานพินิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนต้องเสียเวลาและ

เสียค่าใช้จ่ายในการไปติดต่อเพื่อประกันตัวเด็กหรือเยาวชนจากสถานพินิจ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สมควรกำหนดวิธีการควบคุมและการปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชน โดยสมควรให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชนคืนสู่บิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ โดยกำหนดให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองส่งตัวเด็กหรือเยาวชนต่อพนักงานสอบสวนตามวันเวลาที่กำหนด เว้นแต่มีเหตุอันสมควร เช่น เป็นคดีอุกฉกรรจ์มีโทษสูงหรือกรณี que เห็นได้ว่าเด็กหรือเยาวชนอาจจะหลบหนี เช่นนี้ก็จะอาจจะส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจต่อไป เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของเด็กและเยาวชนโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนที่จะกลับคืนสู่บิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยเร็วที่สุดและเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิและกฎกรุงปักกิ่ง ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย จึงควรมีการพิจารณา กำหนดหลักการใหม่ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนกลับคืนสู่บิดามารดาหรือผู้ปกครองดังเช่นในต่างประเทศ

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ในปัจจุบันมีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและศาลจังหวัดที่มีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง แต่ก็ยังไม่ครบทุกจังหวัด จึงเป็นเหตุให้เด็กที่อยู่นอกเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวหรือศาลจังหวัดที่มีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอันเหมาะสมสำหรับเด็ก เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากศาลธรรมดาหรือศาลผู้ใหญ่ อีกทั้งหากพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วก็จะเห็นได้ว่าไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการปฏิบัติต่อเด็กในชั้นการสอบสวนแต่อย่างใด คงบัญญัติถึงวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหาที่เป็นการทั่วไป ไม่ว่าจะเป็เด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม อันเป็นการกระทบต่อสิทธิทำให้เด็กที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาแต่ละคนได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยตกอยู่ภายใต้กฎหมายคนละฉบับ ทั้งนี้ควรที่จะได้รับการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยอาจเพิ่มเติมสิทธิเด็กเอาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นอกจากนี้ หากพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายอาญาแล้วจะเห็นได้ว่า เด็กที่อายุยังไม่เกิน 7 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษอย่างเด็ดขาดเท่ากับไม่ต้องมีการดำเนินคดีกับเด็กเหล่านี้ ซึ่งหากจะมีการควบคุมตัวเด็กที่อายุยังไม่เกิน 7 ปีดังกล่าว จึงเป็นการก่อให้เกิดผลร้ายแก่เด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือในกรณีเด็กอายุเกิน 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจวางข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ เช่นนี้ ก็ควรที่จะให้อำนาจพนักงานสอบสวนปล่อยชั่วคราวเด็กโดยไม่ชักช้า เพื่อสวัสดิภาพของเด็กเป็นสำคัญ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงกรณีการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวนดังที่กล่าวมาในบทที่ 1 ถึงบทที่ 4 นั้น โคร่ขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวนเพื่อนำมาใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยดังต่อไปนี้

1. ควรปรับปรุง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 โดยปรับปรุงว่าเมื่อพนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กหรือเยาวชนแล้วให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปล่อยตัวชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หากเห็นว่าไม่สมควรให้ปล่อยชั่วคราวให้พนักงานสอบสวนรีบส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวโดยยื่นคำร้องขอให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมตัวที่สถานพินิจต่อไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณีมีอำนาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชนโดยไม่มีประกัน หรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้คำสั่งนั้นให้เป็นที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มาตรา 3 ที่กำหนดว่าการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

2. ควรหลีกเลี่ยงการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พนักงานสอบสวนควรใช้ดุลพินิจพิจารณาปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชนอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันเกินควรแก่กรณีมิได้ โดยหลักเกณฑ์สำคัญที่จะพิจารณาไม่ปล่อยชั่วคราวต้องได้ความว่า เด็กหรือเยาวชนมีพฤติกรรม หรือมีเหตุควรเชื่อว่าจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานเท่านั้น พนักงานสอบสวนไม่ควรอ้างเหตุฐานะ สภาพครอบครัว หรือหลักประกันเป็นเหตุไม่ปล่อยชั่วคราว

3. ควรจัดให้มีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรของเอกชนเพื่อดูแลอุปถัมภ์เด็กหรือเยาวชนที่ไม่มีผู้ปกครอง หรือมีผู้ปกครองแต่ไม่อยู่ในฐานะที่จะดูแลอุปถัมภ์เด็กหรือเยาวชนได้ เมื่อพนักงานสอบสวนพิจารณาปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชนที่ต้องการว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวน ปราบกฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่มีผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่อยู่ในฐานะที่จะดูแลอุปถัมภ์เด็กหรือเยาวชนได้ หรือเป็นผู้ที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง พนักงานสอบสวนจะได้มอบตัว

เด็กหรือเยาวชนให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรของเอกชนดังกล่าวเข้ามาดูแลอุปถัมภ์เด็กหรือเยาวชนดังกล่าวต่อไป

4. ควรให้รัฐบาลเร่งดำเนินการเปิดทำการศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด และจัดตั้งสถานพินิจให้มีเขตอำนาจครอบคลุมทุกจังหวัดโดยเร็วที่สุดเพราะจะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่เด็กหรือเยาวชนให้เท่าเทียมกันทั่วประเทศ

5. ควรให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานคุมประพฤติร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้มีการปล่อยชั่วคราวเด็กหรือเยาวชนมากขึ้น

6. ควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เป็นประจำ เพื่อให้ทราบถึงสิทธิเสรีภาพในการปล่อยชั่วคราว อันนำไปสู่การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ควรมีการเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการทำงานกับเด็กเนื่องจากปัจจุบันมีความขาดแคลนบุคลากร ทำให้เกิดปัญหาความไม่เพียงพอของบุคลากรกับจำนวนคดีที่เกิดขึ้น

8. ควรจัดให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กในสถานการณ์และตามสภาพข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป